

Nr 40.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dispositionen av ett för vissa byggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Dagöholm anvisat anslag; given Stockholms slott den 5 februari 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

På därom av stiftelsen Godtemplarordens vårdhem för alkoholister gjord framställning har Kungl. Maj:t den 10 mars 1939 *dels* fastställt stadgar för stiftelsen, *dels* medgivit att till stiftelsen finge för anordnande av en alkoholistanstalt för män, benämnd »Godtemplarordens erkända alkoholistanstalt

Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 40.

Dagöholm», med undantag för visst område upplåtas kronoegendomen 2³/₁₀ mantal Dagöholm nr 5 i Lerbo socken av Södermanlands län, dels ock erkänt alkoholistanstalten såsom allmän och fastställt vissa särskilda föreskrifter för anstalten. Enligt dessa föreskrifter är anstalten avsedd för vård av manliga alkoholister, företrädesvis yngre personer och eljest sådana, som icke tidigare åtnjutit vård å alkoholistanstalt. Anstalten har beräknats inrymma 40 vårdplatser.

Genom olika under åren 1939 och 1940 meddelade beslut hava statsbidrag och statslån å tillhoppa 151,000 kronor beviljats för anordnande av ifrågavarande alkoholistanstalt samt för utförande därstädes av ett flertal förbättringsarbeten.

Vidare har — efter förslag av Kungl. Maj:t i proposition den 3 januari 1941, nr 2, angående utgifterna å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 (se Bil. 5 punkten 3) — 1941 års riksdag under rubriken bidrag till stiftelsen Godtemplarordens vårdhem för alkoholister för vissa byggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Dagöholm å nämnda tilläggsstat anvisat ett reservationsanslag (B) av 105,000 kronor.

Såsom närmare framgår av nämnda proposition beräknades kostnaderna för de arbeten, för vilkas utförande anslag begärdes, på sätt följande sammanställning utvisar.

Ändamål.	Belopp kr.
1. Uppförande av ny ladugård i stället för den gamla, som nedbrunnit, m. m.....	71,900
2. Uppförande av ett svinhus.....	12,400
3. Uppförande av en byggnad för förvaring av maskiner och redskap	8,600
4. Ombyggnad av den s. k. östra arbetarbostaden. (I byggnaden skulle inredas fyra lägenheter, vardera innehållande två rum och kök, skafferier, tambur och tvättrum. Lägenheterna skulle förses med centralvärmeledning, vatten och avlopp samt W. C.).....	28,800
5. Uppförande av källare för de under punkten 4 omnämnda lägenheterna.....	1,700
6. Arkitekt- och kontrollantarvoden, oförutsedda utgifter m. m.	13,600
	<hr/>
	Summa kronor 137,000

Av kostnaderna för den nya ladugården beräknades ett belopp av omkring 32,000 kronor skola bestridas av brandstodsmedel för den brunna ladugården. Anslaget minskades därför med nämnda belopp. Att anslaget upptogs såsom ett reservationsanslag (B) innebar, att anslaget skulle få tagas i anspråk blott i den mån förhållandena på arbetsmarknaden gjorde det önskligt, att de ifrågavarande byggnadsarbetena komme till stånd.

I sin skrivelse i ämnet den 4 mars 1941, nr 58, anförde riksdagen, bland annat, att riksdagen förutsatte, att åtgärder vidtoges för att i görligaste mån begränsa utgifterna för den nya ladugården och därmed sammanhängande arbeten.

Med anledning av riksdagens uttalande verkställdes ytterligare utredning rörande möjligheterna att nedbringa berörda kostnader men denna utredning ledde med hänsyn till under tiden inträffad prisstegring icke till åsyftat

resultat. Den 20 juni 1941 beslöt Kungl. Maj:t, att av anslaget ett belopp av 53,800 kronor skulle få användas till bestridande av stiftelsens kostnader för uppförande av ny ladugårdsbyggnad vid anstalten samt för utförande därstädes av vissa i samband med ladugården stående byggnadsarbeten. Samtidigt föreskrev Kungl. Maj:t, att arbetena skulle utföras i huvudsaklig överensstämmelse med i oförmälda proposition förordat förslag och för en kostnad av sammanlagt högst 84,950 kronor. Härvid förutsattes, att den återstående delen av kostnaden för dessa arbeten skulle bestridas av utgående brandstodsmedel.

I en den 3 juli 1942 dagtecknad skrivelse har *stiftelsen* under hänvisning till skrivelsen bifogade handlingar gjort framställning rörande fullföljande av byggnadsarbetena vid anstalten. I skrivelsen har stiftelsen anfört i huvudsak.

Av det i 1941 års proposition framlagda, av statsmakterna godkända byggnadsprogrammet återstode alltjämt följande arbeten, nämligen uppförande av ett svinhus, uppförande av en byggnad för förvaring av maskiner och redskap, ombyggnad av den s. k. östra arbetarbostaden samt anordnande av källare till lägenheterna i sistnämnda byggnad. Av det anvisade anslaget funnes numera kvar (105,000 — 53,800) 51,200 kronor, vilket belopp på grund av inträdda prisstegringar icke kunde beräknas bliva tillräckligt för realisering av hela nyssnämnda byggnadsprogram. Styrelsen önskade därför till en början endast utföra ombyggnaden av den s. k. östra arbetarbostaden. Detta bostadshus befunde sig i dåligt skick och hälsovårdsnämnden i Lerbo socken hade under hand låtit meddela, att omfattande reparationer av huset snarast måste vidtagas, då i annat fall nämnden såge sig nödsakad att ingripa. På hemställan av stiftelsen hade domänstyrelsens byggnadskontor upprättat ritningar och arbetsbeskrivning till ombyggnaden i anslutning till de tidigare byggnadsplanerna. Trots att alla möjligheter till besparingar beaktats, måste kostnaderna för arbetena numera uppskattas till 40,000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har stiftelsen hemställt, att av anslaget å 105,000 kronor ett belopp av 40,000 kronor måtte ställas till stiftelsens disposition för ombyggnad enligt föreliggande förslag av den s. k. östra arbetarbostaden.

Stiftelsens framställning har av *socialstyrelsen* överlämnats med skrivelse den 12 september 1942. Styrelsen, som tillstyrkt framställningen, har anfört bland annat.

De arbeten, för vilka stiftelsen erhållit ett statsbidrag av 53,800 kronor, hade numera slutförts och statsbidraget hade av styrelsen utbetalats till stiftelsen.

Av de övriga arbeten, för vilka det ifrågavarande anslaget vore avsett, hade stiftelsen nu för avsikt att utföra ombyggnad av den s. k. östra arbetarbostaden. Detta arbete vore synnerligen trängande, då de i byggnaden befintliga bostäderna — enligt vad styrelsen förvissat sig om vid en den 10 september 1942 förrättad inspektion av anstalten — vore så dåliga att de i sitt nuvarande skick måste utdömas. Genom ombyggnaden skulle erhållas fyra familjebostäder om vardera två rum och kök. Därigenom skulle anstaltens mest trängande behov av familjebostäder tillgodoses.

Då den bästa sakkunskap stått till stiftelsens förfogande vid planeringen av ombyggnadsarbetena, utginge styrelsen från att arbetena icke kunde ut-

föras billigare än enligt föreliggande förslag. De planerade bostäderna skulle bliva goda men ingalunda lyxbetonade. Kostnaderna syntes därför få beräknas till 40,000 kronor.

I skrivelse den 5 november 1942 har *stiftelsen* gjort förnyad framställning i ämnet. Stiftelsen har däri hemställt, att riksdagens medgivande måtte utverkas till att den återstående delen av ifrågavarande anslag — uppgående till 51,200 kronor — finge disponeras oberoende av de för reservationsanslag (B) eljest gällande förutsättningarna och att alltså nämnda belopp finge tagas i anspråk även om arbetslöshetspolitiska skäl icke därför kunde åberopas. Tillika har stiftelsen anhållit, att av sagda belopp måtte få användas 40,000 kronor för ombyggnad av den s. k. östra arbetarbostaden samt 11,200 kronor för uppförande av ett svinhus och ett redskapshus.

Över sistnämnda framställning har *socialstyrelsen* den 28 november 1942 avgivit utlåtande, därvid styrelsen uttalat sig sålunda:

De gynnsamma förhållandena på arbetsmarknaden hade medfört, att den återstående delen av ifrågavarande anslag icke för närvarande kunde tagas i anspråk. Det vore emellertid i hög grad önskligt, att även denna del av anslaget finge disponeras. Framför allt gällde detta beträffande det belopp av 40,000 kronor, som vore avsett att användas till ombyggnad av den s. k. östra arbetarbostaden, som i sitt nuvarande skick vore hälsovådlig. Vad anginge återstående belopp — 11,200 kronor — vore detsamma avsett att användas till uppförande av svinhus och redskapshus. Rörande sistnämnda byggnadsarbeten föreläge ännu icke detaljerad utredning, men stiftelsen hade för avsikt att för Kungl. Maj:t framlägga fullständigt förslag i ämnet, så snart ombyggnaden av berörda arbetarbostad blivit verkställd. Det torde särskilt under rådande förhållanden vara önskvärt, att anstalten förfogade över ett svinhus, där köksavfall kunde nyttiggöras för livsmedelsproduktion. Även redskapshuset vore behöfligt, då det — såsom styrelsen tidigare framhållit — måste anses vara dålig ekonomi att låta anstaltens maskinpark och jordbruksredskap stå under bar himmel året runt på grund av brist på lämplig förvaringsplats under tak.

Styrelsen ansåge sig därför böra till alla delar tillstyrka stiftelsens senast gjorda framställning.

I ärendet har *byggnadsstyrelsen* den 31 december 1942 avgivit utlåtande. Styrelsen anför, att — såvitt styrelsen utan besiktning på platsen kunde bedöma — syntes i och för sig intet annat vara att erinra beträffande föreliggande ombyggnadsförslag och de till 40,000 kronor beräknade kostnaderna för dess genomförande än att det kunde förefalla tveksamt, huruvida i bottenvåningen så genomgripande förändringar borde företagas, som förslaget utvisade. Då emellertid genom ombyggnaden skulle erhållas fyra bostadslägenheter om vardera två rum och kök, visserligen utan källarutrymmen, och en nybyggnad av samma omfattning men med källarutrymmen skulle betinga en byggnadskostnad av minst 70,000 kronor, ansåge sig styrelsen böra tillstyrka bifall till framställningen.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till det synnerligen dåliga skick, vari den s. k. östra arbetarbostaden å alkoholistanstalten Dagöholm för närvarande befinner sig, är jag i likhet med anstaltsstiftelsen och socialstyrelsen av den uppfattningen, att en ombyggnad av detta bostadshus bör komma till stånd med det snaraste och

utan hänsyn till huruvida byggnadsarbetets igångsättande kan motiveras med arbetsmarknadspolitiska skäl. Ombyggnaden torde därvid böra ske i överensstämmelse med det av stiftelsen ingivna förslaget. Kostnaderna för dess genomförande torde numera icke kunna uppskattas till lägre belopp än 40,000 kronor. Vid sådant förhållande har man att räkna med att av det anvisade byggnadsanslaget skall för andra ändamål än sagda ombyggnadsarbete och det redan avslutade ladugårdsbygget återstå allenast ett belopp av 11,200 kronor. Detta belopp synes lämpligen böra användas för uppförande av ett svinhus och ett hus för förvaring av redskap och maskiner. Då beloppet är avsevärt mindre än det belopp, som i det tidigare byggnadsprogrammet avsetts för dessa byggnader, torde det bliva nödvändigt, att byggnaderna göras mindre och enklare än som ursprungligen planerats. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid godkänna ritningar och kostnadsberäkningar avseende svinhuset och redskapshuset. Då även tillkomsten av dessa två byggnader torde få betecknas såsom angelägen, synes också det härför erforderliga anslagsbeloppet böra få tagas i bruk utan hänsyn till förhållandena på arbetsmarknaden.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den ännu icke i anspråk tagna delen av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) till bidrag till stiftelsen Godtemplarordens vårdhem för alkoholister för vissa byggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Dagöholm må — oberoende av de för dylikt anslag eljest gällande förutsättningarna — disponeras för av mig i det föregående angivna ändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Bucht.
